

& Crassam, etiam super dicta transactione. Contendit nunc dicta Crassa, non amplius agendum esse de dicta transactione propterea, quod Hospitalis, & Belisomius actum ipsi transactioni contrarium fecerunt. Nam (inquit Crassa) & si in ipsa transactione conuenit fuit, quod lata per Senatum sententia, non licet partibus amplius litigare, immo pars, ad cuius favorem lata fuisse sententia deberet illi renuntiare, & bona ipsi Crassa relaxare, attamen utraque pars item voluit prosequi. Et consequenter assertur partes ipsas per hos actus, sive conventioni contrarios ab ea recessisse ei & renuntiassse. Queritur quid iuris?

Initium à Domino.

CONSILIVM MCXXXI.

Respondendum videbatur, ex docte & acute excitatis in motu per illustri D. Senatori Acerbo censeri renuntiandum dicta transactioni per actum prosecutio-
ni. l. si filius, ff. de mino. Dum alijs per Baldum ibi allegaris, & per glo. in l. quæ sit. §. vlt. ff. de adulterijs. Nam (sic legitur in motu) per tacitum consensum suis exceptionibus quis renuntiat, negligendo eas apponere, vt notat Iason in l. si aduersa. num. 2. C. de transactio-
ni. Et accedit (hac liceat mihi motu addere) quod in spece respondit Craueta in conf. 592. no. 52. lib. 4. & in conf. 949. no. 16. lib. 5. post Brunum in conf. 95. nu.
5. Cum dixit facientem actum contrarium transactioni nulli censeri renuntiare.

Ceterum, re ipsa diligentius persensa ac examina-
ta contrarium verius mihi videatur, quod scilicet nec il lustres Domini Hospitalarij & Belisomius, actum aliquem contractioni contrarium commiserint, quo dici possit eos ab ipsa transactione recessisse eique renun-
tiasse. Hæc veritas satis facile his demonstratur ratio-
nibus & argumentis.

Primo in me mouet ratio, quod non verificatur pre-
suppositum illud in motu relatum; nempe latam fuisse sententiam ab Excellentissimo Senatu, qua ad fauorem Crassa tota definita dicatur controversia, ut ei relaxari debuerint bona in transactione scripta. Hoc sane presuppositum non verificatur, quia Senatus Crassam esse creditricem Varesini, & ob id ei relaxari debere bona ab eo viuente posse, & nunc peruen-
ta ad Hospitalis eius hærede, sed declarauit solūmodo lenientiam latam ex consilio doctoris Folperi esse nullam, sicuti & alia ordinatione, & declaratione faceta eodem anno 1602. die 27. Iunij, censuit idem Se-
natus executionem a Capitaneo iustitia nullam & cir-
cumscriptam esse, atque ita Senatus solum reposuit partes in suo primæ statu, in quo erant ante senten-
tiam Folperi, sicuti satis manifestum est; Nec alter facere poterat Senatus, quia sententia Folperi nulla, nullius Crassæ acquirere, & tribuere potuit; Cum
sententia nulla & sententia nomen non habet, l. 4. §.
condemnatum, ff. de re iudicata, & Clemē. Pastoralis de sententia, & re iudicata, & multis similibus comprobatur Ri-
pa in dicto §. condemnatum, num. 3. qui nu. 4. subiungit, quod iudex, qui nulliter iudicavit, non dicitur iudi-
casse, l. 1. §. vlt. ff. quod quisque iuris; Ex quo sequitur, Senatum Excellentissimum, sua illa prima ordinatio-
ne sensisse sublata sententia illa nulliter lata, ex consilio doctoris Folperi causam reuerti debere ad iudicem
ordinarium, qui adhuc iudex permanisse diceba-
tur ipsius causa, sicuti scribunt per multi à me conge-

sti in ib. 1. de arbitrijs iudicium. q. 67. n. 2. vbi nu. 8. post Bartolum, & alios scripti, pro eadem causa adi-
etiam posse iudicem superiorum, qui non solum cognoscet, & iudicet de nullitate iam latæ sententia ab ordi-
nario, sed etiam super meritum causa principalis: Quæ admodum si cognoscere & iudicare vult ipse Sena-
tus cōsensu partium dum prædicta sua ordinatione su-
perioris anni 1602. die 27. Iunij declarauit, eligendum
esse Senatorem, coram quo partes contendentes dedu-
cant iura sua, sicuti postmodum electus fuit per illus-
tris D. Senator Acerbus, cur idem Senatus literas de-
dit, ut de iuribus partium cognoscat, & facto verbo in
Senatus iustitiam faciat. Ex quibus constat Crassam ha-
cenus non obtinuisse sententiam, qua sit declaratum
se veram creditricem dicti quondam Varesini. Cum
itaque presuppositum factum in motu, non sit veri-
ficatum, cessat argumentum in eis deductum.

Secundo admisso citra veri præjudicium, quod Cras-
sa obtinuerit sententiam, qua sit pronuntiatum, se cre-
ditricem dicti Varesini attamen nec Hospitalarij, nec
Belisomius dicuntur fecisse aliquem actum transac-
tionei contrarium. Nam is non dicitur facere actum re-
pugnanteum præcedenti actui, & dispositioni, quando
contra suum aduersarium se defendit. Ita in specie re-
spondit Beroius in conf. 14. in fine libro tertio. Por-
rò in calu hoc nostro, constat ex quarto transactionis
capite, conuectum fuisse, quod si contigisset, Cras-
sa obtinere pro se à Senatu sententiam (intelligendam est, ex deductis in præcedenti arguento de ten-
tentia in merito causa), quod ipsa Crassa non affecisset
aliqua molestia ipsos Hospitalarios, & Belisomium,
sed quod ageret contra alios occupantes honorum præ-
dicti Varesini, eiusque debitores. Si ergo Hospitalarij,
& Belisomius vexauit Crassam executuo præcepto à
Capitaneo iustitia obtento, si etiam eiusdem Crassæ
præceptibus Senatu portæ & vocati fuerint in causa, di-
ci nulla ratione potest, quod ipsi actum aliquem trans-
actioni contrarium fecerint. Immo potius eius (vt ita
dicam) conservatum, dando operam ferri sententia,
qua lata locus est, conuentionibus scriptis in ipsa tra-
nsactione, pro una vel altera partium. Et propter ea (vt
dixi) non est dicendum, Hospitalarios voluisse renun-
tiare ipsi transactioni, id quod confirmatur etiam, ex
egregia decisione Rota in decisi. 63. propè finem, ver.
præterea licet, tñ. de appell in nouis, dum decidit pa-
tētum, si qui potest habere diuersum finem non intel-
ligit factam renuntiationem, de qua clare apparere de-
bet. Et recte quidem, quia renuntiatio non præsumi-
tur, quando alia quævis capi potest conjectura, ut post
alios respondit Craue. in conf. 678. nu. 9. in conf. 624.
nu. 16. in conf. 678. nu. 9. lib. 4.

Tertio uel ex eo comprobantur prædicta, quod cū
Hospitalarij, & Belisomius aduerint Senatum peten-
tes declarari nullum illud præceptum executuum à
Capitaneo iustitia concessum Crassæ & ab execu-
tione et molestia desisti, dici non potest fecisse actum trans-
actioni contrarium; sicuti simili in casu dicimus, quod
si is, qui appellauit a sententia contra se lata, adiuit in
dicem à quo appellationem interpolauit, ut desistat ab
executione illius sententia à se lata, non dicitur fecisse
actum appellationi contrarium, ca. cum teneamus,
de appella. et ibidem Francus, nu. 3. 4. & 5. et idem in
cap. sollicitudinem, nu. 13. eo. tit. et alios referit ac sequi-
tur Socin. senior in conf. 21. num. 3. 4. et 5. lib. quartu.
Itaque Hospitalarij, et Belisomius petendo desisti ab
executione contra bona sua, dicuntur petuisse id quod
contineatur in quarto capite transactionis, atque ita fe-
cisse actum ei conformem, et consentaneum, non au-
tem contrarium transactioni.

Quarto confirmantur prædicta ex eo, quod Hospi-
talaris, et Belisomius non modo non fecerunt actum
aliquem

Initium à Domino.

CONSILIVM MCXXXII.

Vod docte, & acutè admodum respō-
dit eruditissimus Viaranus olim au-
ditor meus diligentissimus, & mihi
summopere probatur nempe Magni
ficium Dominum Peregrinum Vio-
letum non solum non teneri nume-
rare residuum promissæ & nondum soluta dotis: sed
etiam iam numeratam repete, cum euenerit casus re-
stituenda dotis ob mortem tam Domina Hieronymæ
filia dicta domino Hieronymæ ac etiam filia dicto
rum Dom. Andreæ & Hieronymæ. Et quidem quod
ad partem illam dotis nondum soluta, res latis clara
est, cum recepta sit, & vera illa doctorum sententia, qui
scripserunt tñ opinionem illam Mutini antiqui glossa-
toris in l. dos à patre C. soluto matr. quæ secundum alt.
quos dicitur vñ, & consuetudine approbata, locum
non habere in dote promissa nondum soluta. Ita sanè
Baldus Nouellus in tract. de dote in sexta parte priuileg.
16. numero quinto, versi. & ex prædictis, & in leg.
post dotem numero 30. ff. soluto. matr. & ibidem Her-
culanus numero 38. & Antonius ab Alexandro, quos
refert, & probat Socinus iunior in conf. 14. num. 21.
& 22. lib. 3. & in rub. ff. soluto. matr. num. 50. & 51.
Antonius Capicus in decisi. 176. column. penul. Tho-
bias Nonius in conf. 48. numero 9. & numero 16. ver-
siculo tertio, & vltimò, qui testatur, doctores ferè om-
nes Perusinos ita aliquando respondisse Phanucus in
tractat de lucro dötis in glo. 11. numero 6. in fine lo.
Petrus surdus in consilio 206. numero 29. libro secun-
do, & Cephalus in consilio 709. numero 17. libro quin-
to, qui subscriptis meo responso in consilio 238. libro
tertio vbi numero 30. secutus, & ipse sum opinionem
hanc.

Quod verò ad partem illam tñ dotis iam solutam &
numeratam Do. Andreæ marito, quod restituì debeat
dicto Domino Peregrino vel ea ratione dicendum est:
quia stipulatus est ipse D. Peregrinus dotem, euenerit
te casu restitutio, sibi reddi, vel ei, cui de iure. Pri-
mo ergo Domino Peregrino, qui sibi ante omnia præ-
uidere voluit, restitui debet, sicuti in specie affirmant
Bart. in l. vxorem. §. testamento de leg. 3. Bald. in cons.
307. De iure communii libro 4. Imola in l. post dotem
nu. 15. & ff. soluto. matr. Ancharanus in cons. 365. nu.
11. Salicetus in l. auia. col. 4. vers. quarto quinto, & col.
5. versi. ego puto. C. de iure dotum Castræ. in l. eum,
qui ita. §. vlt. num. de verb. oblig. Alex. in cons. 24. col.
2. versi. quod autem dictus lib. 1. & in conf. 139. col. 2.
versi. sed præmissis lib. 2. Crotthus in conf. 95. nu. 9. lib.
1. Ruinus in conf. 168. nu. 16. conf. 171. nu. 8. in conf.
286. nu. 8. lib. 2. & in conf. 157. n. 1. lib. 5. Cephalus
in consilio 709. nume. 24. lib. 5. & Rolandus in consi.
68. nume. 38. lib. 1. qui idem esse dixerunt, quando pa-
ter stipulatus est copu latiuè, nempe dotem reddi sibi,
& filia.

Præterea nostro in casu constat iam decepsisse om-
nes nempe D. Hieronyma filia D. Peregrini D. An-
dream eiusdem generum, & demum Lucretiam filia.

3 Quo casu stipulatio tñ illa dotis restituenda ipsi Dom.
Peregrino, vel ei cui de iure &c. operatur ut omnia
ipsi D. Peregrino restituì debeat dō illa iā numerata.
Nā hic cessat non illa sumpta ab æquitate, quæ alicui
suedat tñ dotem remanere debere apud maritum, vxo-
rem, & filios, æquitas hanc, quæ suaderet, vt filius
5. tñ succedat matri in dote, quæ eius est proprium
L patri-